

בית נאמן

מוצ"ש לך לך, י"א בחשוון תשפ"ב

בית הכנסת "אהבת התורה - איש מצליח"
רחוב הרב עוזיאל 43 ב"ב.

בשעה 20:30

שיעורו השבועי של מרן ראש הישיבה
רבנו מאיר מאזוז שליט"א

ניתן לשמוע
בשידור ישיר את
שיעורו של מרן שליט"א
בערוץ קול ברמה.
או ב'קול נאמן':
367-367-9 או 079-9-367
או ב'בית נאמן':
079-9270505

נושאי השיעור:

- א. לא להחליף בין "אראך" ל-"אראך" וכיו"ב. ב. מילה ביום השמיני - הוכחה לתורה מו השמים. ג. למה כתבה התורה "ונמלתם את בשר ערלתכם" ולא "ונמלתם"? ד. מדוע נוסח הברכה "על המילה"? ה. כל קורות חיי עמנו הם למעלה מן הטבע. ו. המילה היא הוכחה על השארת הנפש. ז. מעשה אבות סימן לבנים. ח. כמה שנים מרדו בכדורלעומר? ט. מוטב לסבול דוחק הלשון מלסבול דוחק הענין. י. מורנו הרב הגאון רבי משה לוי זצ"ל. יא. חתימת ברכת "על המחיה". יב. ספירת העומר מיד אחר קדיש תתקבל. יג. מרן הגאון רבי יהודה צדקה זצ"ל. יד. מרן הגאון חזון איש זצ"ל. טו. מרן הגאון רבי אלעזר מנחם מן שך זצ"ל.

ופתח ואין סגל

א. היום קראנו פרשת לך לך. יש הרבה לא שמים לב בפסוק: "אל הארץ אשר אראך" (בראשית י"ב, א.) וקוראים "אראך" כמו בסגול, וזו טעות גדולה. "אל הארץ אשר אראך", זאת אומרת כאן אני לא רואה אותך, תבוא לארץ אחרת ואני אראה אותך. ו"אשר אראך" הכוונה אל הארץ הזאת שאני עתיד להראות לך. "אראך" - זה הפעיל - להראות. "אראך" זה בנין קל - לראות. לכן אי אפשר לומר "אל הארץ אשר אראך". לעומת זה יש פיוט "אערך מהלל נבי" ששרים אותו בברית מילה, וכתוב בו ככה: "נפשי תמיד אוותרו" - נפשי תמיד אוותרו לאליהו הנביא. "מי יתן אמצאהו, פתח ביתי אראהו" - ככה כתוב כאן בספר שבידי, "ישקיף בעד אשנב". אני אראה לו פתח ביתי, אם אליהו הנביא לא יודע את הפתח, אני אראה לו. איך אני מראה לו? אני אתקשר אליו לטלפון שלו, ואני אומר לו: רבי אליהו שתהיה בריא, אני גר ברחוב הרב עוזיאל 50... מה השגעון הזה?! צריך לומר "פתח ביתי אראהו" האל"ף בסגול, אני אראה אותו על פתח הבית. כשכתוב אראהו בסגול, עושים פתח. וכשיש פתח, עושים סגול, ואינם יודעים שזה משנה את כל המשמעות! אראה זה אני רואה, ואראה הכוונה אני אראה לאחרים. לכן כאן טעות נפלה בספר. הלואי שזו הטעות היחידה, הייתי מוותר לו, אפילו על עשר טעויות, אבל יש כאן קצת יותר...

מילה ביום השמיני - עוד ראייה לתורה מן השמים

ב. בפרשה שלנו אברהם אבינו נצטווה על המילה והוא מל את בנו יחידו - שנולד לו בגיל מאה - בן שמונת ימים. ומאז ועד היום כל ישראל מלים את בניהם בגיל שמונת ימים, רק לפעמים אם התינוק חולה וכדו', אז מחכים. אבל בדרך כלל כולם מלים ביום השמיני - "וביום השמיני ימול בשר ערלתו" (ויקרא י"ב, ג.). ויש כאן דבר גדול. אברהם אבינו, אתה זכית בכך הזה כשהגעת לגיל מאה, למה כ"כ מיהרת? היית מחכה עוד שבוע שבועיים שנה שנתיים. מה יכול להיות? אלא מכאן ראייה ברורה לתורה מן השמים. כי בדרך הטבע אדם שראה בן יחיד בגיל מבוגר כזה לא ימהר לעשות את המילה בן שמונת ימים. יאמר אני חלש וזקן והבן חלש עוד יותר. אבל ה' אמר לו תעשה והוא עשה. "וימל אברהם את יצחק בנו בן שמונת ימים כאשר צווה אותו אלקים" (בראשית כ"א, ד.). ודבר פלא יותר גדול², שנתגלה לפני שבעים שנה (בשנת 1950 למניינם). גילו המדענים שהתינוק אין לו קרישת דם טובה³ בשבעת הימים הראשונים, הדם שלו חלש, ואם היינו התינוק עושים פתח וסגול אותו דבר, וזה על פי הניקוד העליון (הניקוד הבבלי קוראים לו) אין להם פתח או סגול, הכל אותו דבר, אבל חייבים לעשות הבדל בין פתח לסגול. אחרת אתה לא יודע מה הוא מדבר, אראה ואראה זה שני דברים.

2. זה מובא בחוברת ניצוצות של הרב משה גרינק, ואני זוכר בדיוק את המספר של החוברת ואת העמוד. למה? כי הרבה פעמים הוצרכתי לזה אז עשיתי לי סימן, חוברת מספר שמונה כי זה מילה בשמיני, עמוד עשרים ושנים, כנגד כ"ב אותיות. מי שיכול להוציא את החוברת הזאת (יש לי החוברת הזאת) יראה שם את הדברים האלה.

3. פעם אשתי הייתה צריכה לעבור ניתוח (ניתוח ששי). הבאנו את ה'דנטגן' שיברך אותה, ואמר צריך הרבה רחמי שמים. אבל אחרי שביקר אותה והלך, פתאום הרופא המנתח (נדמה

עושים לו אז מילה הוא לא היה מחזיק מעמד. וביום השמיני לא רק שהדם שלו נקרש כהלכה, אלא שהוא למעלה מהקרישה הרגילה! הקרישה הרגילה של בן אדם רגיל ובריא - מאה אחוז. והתינוק ביום השמיני - מאה ועשר! איך ידע אברהם אבינו את הסוד הזה לפני ארבעת אלפים שנה? כיצד אברהם אבינו ידע שמוסכן למול את הילד לפני גיל שמונה ימים? מאיפה ידע את זה? היו מכשירים בכלל? אין שום דבר⁴.

ונמלתם - ונשמרתם מאד לנפשותיכם

ג. אם יש לילד צהבת או איזה סימן אז דוחים את המילה. וזה גם כן רמזו בתורה: "ונמלתם את בשר ערלתכם" (בראשית י"ז, א.). הנו"ן הזאת של "ונמלתם" לא הבנו אותה. במקום אחר נאמר "ונמלתם" (דברים י"ז, א.), "וימל את בשר ערלתם" (בראשית י"ז, ב.), לא כתוב וינמול אלא "וימול" וזהו. אז למה כתוב ונמלתם? אלא ונמלתם ר"ת "ונשמרתם מאד לנפשותיכם" (דברים ד', ט"ו). אם תעשו ברית כשיש סיכון לילד - תיזהרו ואל תעשו את זה. "ונמלתם" - ונשמרתם מאוד לנפשותיכם⁵.

לי שמו דן קנולר) אמר אני צריך לבדוק אם קרישת הדם שלה טובה או לא, בדק ואמר: קרישה "על הפנים". אמר, אם הייתם עושים מחר ניתוח, הייתה מתה על המקום. אז הוא נתן לה תרופות להקריש את הדם, ואחרי יום יומיים עשתה את הניתוח, וחיייתה עוד שנה אחת. פעם היו חושבים שאפשר לברוא בן אדם על ידי דמיונות ההבל שלהם, כי זה דבר פשוט. האדם מורכב מארבעה יסודות - אש רוח מים עפר, אם תביא אותם ותצייר דמות בן אדם - יצא בן אדם. (כמו עששה מהר"ל מפראג עם הגולם). אבל וכי באמת אפשר לעשות בן אדם? תביא את האש והמים, המים יכבו את האש והכל הלך... לך מכאן, מה אתה עושה? אבל האדם נברא בחכמה עצומה, שכל מי שיחשוב שהגולם הזה נברא מאליו הוא פשוט משוגע, צריך לעשות לו אשפוז. כתוב בפסוק "והיה אחרי כן אשפוך את רוחי על כל בשר" (זה פסוק בתרי עשר, יואל ג', א.). אשפוך ראשי תיבות אשפוז פילוסופים וכופרים... כל הפילוסופים שמתפארים שהם מבינים סוד היקום הם אפס, כלום הם לא יודעים. פעם התבטא איינשטיין בלשון כזאת: אנחנו המדענים ילדים קטנים שמשחקים בצדפים על ידי חוף הים, אף אחד מאתנו לא נכנס לים. אמרו לו: אבל אתה מדען גדול שידוע את סוד היקום? (היקום זה כינוי, שלא יגידו בריאה, יתן להם חותמת... וכינתיים) אני אפס? אבל כן, כל המדענים עוד אפס עוד אפס. אנחנו מגלים משהו קטן ועומדים בפני חדיה. ואחת החידות הגדולות איך אברהם אבינו הראיב עוז בנפשו לעשות ברית לילד בן שמונה ימים? צפון כזה שקבלת אותו אחרי כמה תפלות וכמה דמועות, זה בן יחיד של שרה, איך אתה מסוגל לעשות את זה? ולא אתה בלבד, אלא כל זרעך אחרי כולם עושים בריתות ביום השמיני. [אלא שהתורה מן השמים].

5. היה מעשה שהביא אותו הרב יצחק זילברשטיין שליט"א (הרב של רמת אלחנן). בדרך כלל הוא לא כותב את המעשים שלו, אלא הוא מספר ויש לו "סופר בחסד עליון", שמו הרב משה מיכאל צורן (צורן או צורן אני לא יודע, ולפעמים הוא הופך את זה לנוצר - "נוצר חסד לאלפים". שמות ל"ד, ז.). והסיפור הזה ראיתי אותו באחד הספרים בחוף לארץ (וודאי שישנו כאן, אבל ראיתי אותו שם. בין מנחה לערבית האשכנזים מחכים הרבה, ויש שם בניו ירקת הכנסת "בני אשר - טענאק", כשאני בא לשם לפעמים מעלים אותי לתורה וכו', ובין מנחה וערבית מחכים שעה עד שרבו תם מסכים, יתן להם חותמת... וכינתיים) מה אני אעשה? יש שם חוק לישראל, יש שם בן אש ח, ויש שם גם ספרים של הרב זילברשטיין. והוא מספר שפעם הוזמן מוהל אחד ביום שבת למול

לע"נ אבי הישיבה הרב ז"ר רבי בנימין הכהן בן מברכה זצ"ל.

ניצוב הרפ"י: 050-2738858

הדלקת נרות	מוצ"ש	ר"ת
י-ם:	17:24	18:35
19:16		
ת"א:	17:41	18:36
19:13		
חיפה:	17:29	18:35
19:11		
ב"ש:	17:41	18:37
19:13		

אבל לראות את הפלא של התורה. התורה אומרת תעשו ברית מילה ביום השמיני ואל תפחדו משום דבר. ומספר הניזוקים מברית מילה הוא שנים לחמש מאות אלף! (ככה ראתי כתוב). זאת אומרת רובא דרובא מחזיקים מעמד. אין לך ניתוח בעולם שהוא מועיל בצורה כזאת. **לכן אנחנו צריכים להחזיק באמונה של התורה, ולא נאמר מי אמר ומי אמר. הנה מעשים בכל יום שעושים מילה לתינוקות בגיל שמונה ימים והוא מחזיק מעמד.**

לך לך פרופיל

ד. דרך אגב, כל החיילים של ארץ ישראל יש להם פרופיל. כלומר כמה כח יש להם. אם יש כאלה שהם מתחת לעשרים ואחת, זה אפס והם פטורים מגיוס. ואם יש לך למעלה מזה עד מאה (ומאה) זה בסדר. ולכל החיילים היהודים יש תשעים ושבעה פרופיל. למה? אומרים כי כל יהודי עשה מילה⁶. והתורה אומרת שגם החשש הזה שנותנים תשעים ושבעה פרופיל זה שקר. כי המילה בריאה לאדם. בלי מילה הוא חסר. המדרש אומר (בראשית רבה פרשה פ"ו, פסקא ד') משל לאשתו של המלך שיש לה איזו ציפורן קטנה עודפת, אז המלך אמר לה: זה הדופי היחיד שיש לך, נוריד לך את הציפורן הזאת ותהיי מושלמת. כך אמר הקב"ה: "התהלך לפני והיה תמים" (בראשית י"ז, א'). כשאתה עושה את המילה אתה לא תהיה חסר, להיפך. ולכן הפסוק אמר "לך לך" בגימטריא מאה. מאה פרופיל יש לכל אלה שעושים את מצות המילה.

מדוע בכל מקרה מברכים "על המילה"?

ה. ובגלל זה מברכים "על המילה". יש שסוברים לברך "למול את הברך". הרמב"ם כותב (פ"ג מהלכות מילה ה"א) שאם האב מל את בנו (הוא יודע את מלאכת המילה והוא מל אותו), יברך "וציוונו למול את הברך", ואם מישהו אחר מל, יברך "על המילה". הרב חיד"א אומר (ברכ"י י"ד סי' רס"ה סק"ז) שכולם מברכים "על המילה", וככה המנהג פשוט. אין הבדל בין אם האב מל את הברך או מישהו אחר, ויש בזה סוד. הרב חיד"א לא מגלה את הסודות שלו. אבל הרב עובדיה חיפשי (ש"ת יבי"א ח"ז חיו"ד סי' כ"א אות ז' בעהרה), עד שמצא את הסוד (בהלכות מילה לרבי יעקב הגוזר עמי פ"ד ועמ' ק"ל). מה הסוד? "על" גימטריא מאה, "המילה" גימטריא תשעים, המילה הראשונה הייתה כשהאב היה בגיל מאה ואשתו הייתה בת תשעים. "ואם שרה הבת תשעים שנה תלד" (בראשית י"ז, ז'), ואז - "וציוונו על המילה". בשעה שהגיעו בני הזוג למספר כזה מעל הטבע הקב"ה ציווה [על המילה].

כל חיי עמנו הם למעלה מן הטבע

ו. כל חיי עם ישראל הם חיים מעל הטבע. בדרך הטבע אי אפשר שמבן כזה שנולד בגיל מאה, כל עם ישראל כולו באו ממנו. אי אפשר לתאר את זה. **כאשר**

את הברך. **ביום שבת הרי מלים את הברך, אז הוא בא ביום שבת, ואמר לו אבי הברך שהבן הזה נולד בנייתוח קיסרי. אמר לו: ניתוח קיסרי לא דוחה שבת, ככה ההלכה.** (הרב צבאן ע"ה אמר לי שהרבה רבנים לא יודעים את ההלכה הזאת, ראה להם שולחן ערוך יו"ד סי' רס"ו סי"ג) שיצא דופן אינו דוחה את השבת. אז אבי הברך כעס: הכנתי סעודה נפלאה, פתאום אתה אומר לו עכשיו, לא דוחה שבת? תעשה בשבת! אמר לו: לא עושים בשבת. אמר לו: תעשה במוצאי שבת. אמר לו: במוצאי שבת אי אפשר. אז מה עושים עכשיו? התחיל לכעוס. אמר: אני עושה סעודה בין כך ובין כך, ואת הברך אתה מל, גמרנו. אז הוא הלך לאותה סעודה, **מצא שהחמין של שבת מלאים נמלים.** כל מיני נמלים. אמר אוי ואבוי, **הדיבור שלך מילא את כל החמין נמלים.** ובא הרב זילברשטיין ואמר: איפה רמזו הדבר הזה? אמר כתוב ביהושע (ה' ה') "כי מולים היו כל העם היוצאים". והוא חשב שכתוב "כי נמלים היו", ואמר נמלים אותיות נמלים. אבל הפסוק לא אמר "נימולים", אלא הפסוק אמר מולים. "נמולים" כתובה במקום אחר: **"בהמול לנו כל זכר כאשר הם נמולים"** (זה כתוב בפרשת וישלח (בראשית ל"ד, כ"ב) על אנשי כנען). נמולים בלי וי"ו אפשר לקרוא נמלים. אם אתה עושה מילה שלא כהלכה הכל מלא נמלים... וכך היה, שמע בקול הרב ודחה את המילה. אמר, בגללך הסעודה כולה מלאה נמלים. מאיפה באו הנמלים האלה? לא הזמנתי אותם... למזמנים אין לי מה לתת להם, והנמלים שאינם מזמנים באו ועטו - "וירד העיט על הפגרים" (בראשית ט"ו, י"א)... מה לעשות?!

6. חוץ מכמה בודדים משוגעים שבאו מבאר שחת שאינם יודעים מה זו מילה, אבל רוב העולם כולם רובם ככולם עושים מילה. הייתה אישה אחת טיפשה שפעם אמרה איזה מעשה אכזרי זה. איזה מעשה אכזרי?! היום הרבה שמתגיירים כבר הם נימולים, מלו אותם הרופאים בבית חולים. ובאנגליה כל משפחת המלוכה כולם נמולים. כי הרופאים יודעים שזה הדבר הבריאה ביותר. הם לא מלים אותם על ידי יהודי, אלא מלים אותם לבד, אבל אם הזדמן להם יהודי עוד יותר טוב. יש שאלה בביעי אומר (חי"ב חיו"ד סי' ט"ו) אם מותר להזמין יהודי שימול גויים, בשעה שאפשר למול אותם על ידי אחרים והם רוצים יהודי? והמסקנה להתיר. לכן המילה אין בה שום נזק, אבל היא אשה טפשה.

בחורבן כמעט לא נשאר מישראל שריד ופליט, כאשר בשואה כולם התייאשו מעם ישראל, הקב"ה אומר "אני ה' אשר הוצאתיך מאור כשדים לתת לך את הארץ הזאת לרשתה" (בראשית ט"ו, ד). הוצאתי אותך מאור כשדים - מכבשן האש (ככה קבלו חכמים. בראשית רבה פ"ח פ"ג) לתת לך את הארץ הזאת. ועשו חשבון ששנת הולדתו של אברהם אבינו הייתה בשנת אלף תשע מאות ארבעים ושמונה (1948) לבריאת העולם, ו-1948 זה בדרך כלל מתאים לשנת קום המדינה, מה הקשר בין קום המדינה ובין אברהם אבינו? אלא מה שהיה באברהם אבינו "הוצאתיך מאור כשדים", עם ישראל גם כן יצאו מאור כשדים - מהכבשונות של הגרמנים ימח שמם ויאבד זכרם. הבאתי לך את הארץ הזאת. אולם יש הבדל "קטן"... בין אברהם ובין עם ישראל של דורנו (אומרים "יחי ההבדל הקטן"...). מה ההבדל ה"קטן"? שאברהם אבינו היה באלף תשע מאות ארבעים ושמונה לבריאת העולם, וכאן למניין הנוצרים. כי המדינה שלנו לא מתנהגת כמו שצריך, עושים חכמות, אומרים בוא נתחכם. נהרוס את השבת, (ברית מילה ברוך ה' לא הורסים), בוא נהרוס את הכותל המערבי. חושבים וחושבים. כבר היו לפניכם, לפני מאה שנה ברוסיה היה אסור להשמיע מלת ברית מילה, מי שמל את בנו או שמל בן של אחרים לוקחים אותו לסיביר. ושם יש שלושים מעלות מתחת האפס! (כשאומרים לבילי פסח "כמה מעלות טובות למקום עלינו", צריך לומר אחרת - "כמה מעלות טובות לסיביר ירדנו"...). ואחר כך מת או לא מת לא מעניין כלום⁷. והיום ברוך ה' ברוסיה אין מחיצות, אין סטאלין, אין קומוניזם, ואין שום דבר. שומרים תורה ומצוות בריש גלי. **אדם צריך לדעת שלא יעלה בידם כלום, כל אלה הנמצאים עם אותו שיש לו ששה מנדטים ונעשה ראש ממשלה. פעם פונה ימינה ופעם פונה שמאלה.** יש לו זכות אחת שהוא הניח תפלין במטוס, זה זכות אבל יש לו גם חולשה, וגם לפעמים מדבר דברי שטות. מה נעשה לו? גם האיש הזה יגיע זמנו ויוריד את כל השטיות שלו והיה בן אדם. נדרש ממך להיות בן אדם. לא נדרש ממך להיות "הם ירדו חדרי בטון" (משלי י"ח, ח)... אל תעשה חדרי בטון, אל חדרי אנוש, חדרי בן אדם.

המילה היא הוכחה על השארת הנפש

ז. לכן התורה אומרת אל תפחדו מהמילה, המילה אדרבה היא ההוכחה על בורא עולם. והיא גם ההוכחה על מציאות הנפש. איפה מצאנו מציאות הנפש? "וערל זכר אשר לא ימול את בשר ערלתו ונכרתה הנפש ההיא מעמיה" (בראשית י"ז, י"ד). והרמב"ם אומר (פ"א מהלכות מילה ה"ב) וכי תינוק קטן שלא נימול חייב כרת? הוא קטן, לא יודע כלום. אלא כוונת הפסוק שאם יפטר מהעולם בלא מילה יתחייב כרת. ולא יתחייב כרת. אלא כוונת הפסוק שאם יפטר מהעולם בלא מילה יתחייב כרת. **ואם האדם נגמר כאשר הוא נפטר, מי יתחייב כרת? הוא הלך כבר! אלא הכוונה שהנפש שלו חייבת כרת.** זו אחת ההוכחות להשארת הנפש. מביא את זה הגאון בעל תפארת ישראל - רבי ישראל ליפשיץ בסוף סדר נזיקין. (בדרוש "אור החיים"). זה מאמר ארוך על תחיית המתים ועל השארת הנפש, ואמר שם שכמעט אין פרשה בתורה שאינה רומזת על השארת הנפש.

מעשה אבות סימן לבנים

ח. הפסוק אמר: "ויהי רעב בארץ וירד אברם מצרימה לגור שם" (בראשית י"ב, י'), ואחר כך כתוב: "וינגע ה' את פרעה נגעים גדולים את ביתו" (שם פסוק י"ג), ובסוף שילח את שרה. למה נגיע אותו? לאימילך לא היה כדבר הזה, ראה בחלום הפחדו אותו וזהו, ואילו פרעה וינגע? הרמב"ן אומר (בראשית י"ב, ו') **מעשה אבות סימן לבנים**, [גם כאן] כמו שפרעה קיבל נגעים על דבר שרי, ככה פרעה שאחריו אחרי כמה דורות קיבל מכות גדולות - "וגם את הגוי אשר יעבדו דן אנוכי ואחרי כן יצאו ברכוש גדול" (בראשית ט"ו, י"ד).

כמה שנים מרדו בכדרלעומר?

ט. בהמשך נאמר על אמרפל מלך שנער (שם י"ד, א'). וזה הסיפור של אמרפל יפה עד מאד. חכמים אומרים (ראה פרש"י, ובעירובין דף י"ג ע"א) שאמרפל זה נמרוד שאמר לאברהם פול לכבשן האש⁸. ונאמר אחר כך: "שתים עשרה שנה עבדו את ה' הרב ניסן פינסון ז"ל אביו נפטר בגלל שנתפס שמל - עשה ברית מילה, שמו אותו בכלא בסיביר. אין יודע מה אתו. הדפיס בג'ראב ספר התניא והוא כתב שם שזה לעילוי נשמת אביו, לא כתב תאריך פטירה, כי לא היה ידוע לו. (על אמו כתב תאריך). הרשעים הרוסים האכזרים האלה היו ככה.

8. מה זה פול? וכי יש שם פולים בכבשן האש?! לא, אלא פול הכוונה תיפול - תיפול

בית החוראה כסא רחמים
ממונות רבית
ש"ת 5778
02-5363-383
www.yhr.org.il
24
24
24

לקחתי את ספר "מנוחת אהבה" להרב אהרון פויפר ע"ה בדרום אפריקה בשנת תשנ"א, והרב משה לוי נולד בשנת תשכ"א, וא"כ באותו זמן היה בגיל שלושים. הרב פויפר קרא בספר, ושאל אותי למחרת: בן כמה המחבר? אמרתי לו: המחבר עכשיו בגיל שלושים, אבל חיבר את ספרו "תפלה למשה" על הלכות שבת לפני חמש שנים. אמר לי: "בגיל עשרים וחמש כתב ספר שו"ת? זה פלא פלאים". והוסיף: "כתבתי ספר על הלכות שבת, ועכשיו אני גונז אותו מפני הספר הזה!". במלים האלה אמר לי. הרבה למדו בספר ולא האמינו שזה המחבר. כבר בעודו צעיר מאד התחיל לפרסם מאמרים ותשובות וכו' ¹¹.

מסר נפשו על התורה

יג. והוא כתב הרבה מאד. והיה כל יום לומד שבעה דפי גמרא, ומוסר ארבעה שיעורים ברחבי הארץ. זה מעל הטבע, כי הוא למד במסירות נפש. אבל היה חולה במעינים, ואחר כך כנראה לא טיפל מספיק או שטיפל מאוחר, והגיע למצב שההמוגלובין שלו הגיע לרמה 5 (שאדם בריא צריך להיות לו 13, ועד 10 איך שהוא אפשר להתקיים, אבל 5 זו סכנה). והאחות שראתה את זה אמרה לו: מהר לבית חולים! אבל הוא אמר: אני לא הולך, מה שהרב גריינמן יאמר אני עושה. והלך לרב גריינמן ואמר לו: תטפל בבית חולים "השרון". ועשו לו שלושה ניתוחים ונמלט מהמחלה. אבל אחרי שמונה חודשים חזרה המחלה. אדם צריך לדעת לשמור על הבריאות שלו.

בא"י על הארץ ועל המחיה ועל הכלכלה

יד. אבל יש לו ספרים עמוקים מני ים, ולפעמים חולקים עליו, ומי שחולק עליו לא מבין אותו. סתם חולק. למשל אנחנו היינו חותמים בברכת על המחיה: "על המחיה ועל הכלכלה". וראיתי בספר של רבי שושן כהן ("פרח שושן" עמ' 16) שכתבו שם הבנים, שאביהם היה אומר: "על המחיה ועל הכלכלה" כמו מנהג ג'רא, ואחר כך ראה משנה ברורה (סי' ר"ח בשעה"צ אות נ"ב) שכתב לומר רק "על המחיה", ומאז הוא התחיל לומר רק "על המחיה". ואני ראינו את זה ואמרתי, צריך לומר "על המחיה" בלבד. וגם הרב עובדיה אמר (שו"ת יב"א ח"ח ח"א ח"ח סי' י"א אות ל"א) שיש לומר "על המחיה". אבל אחר כך בא הרב משה לוי ואמר (ברכת ה' עמ' קי"ז) שהגירסא "על המחיה ועל הכלכלה" מובאת בהרשב"א (ברכות דף מ"ד ע"א) ובראב"ן (בסדרו) ובעוד כמה ראשונים. ומה הבעיה, ש"אין חותמין בשתים"? הרי זו גמרא בברכות

11. תמיד אדם צריך להיזהר מפרסומת, כי פרסומת זה לא טוב. והיה לנו עוד חכם שהיה מפורסם בבקיות שלו, היה אומר: דבר זה נמצא בגמרא פלונית, דף פלוני, עמוד פלוני, שורה פלונית. וגם בבניאים היה אומר: ישעיה פרק פלוני פסוק פלוני. והייתי אומר לו אל תאמר ככה, אל תדבר יותר מדאי, כתוב בגמרא (סנהדרין דף י"ד ע"א) שאדם לא צריך לפרסם את עצמו, שלא תשלוט בו עין רעה. אבל הוא לא הקשיב. ופעם בדרוש בצרפת, ואחד השומעים שאל: מי אמר שכל המקורות שאתה אומר נכונים? אמר לו תבדוק, ואם נמצא מקור שאינו נכון, אשלם לך מאה דולר. (אבל הוא לא אמר לו: אם נמצא שהמקורות נכונים תשלם לי אלף דולר... את זה הוא לא אמר לו...). ובדק ולא מצא אף מקור שהוא לא נכון! ואחרי שנה נפט, והוא בן חמשים וחמש. אדם צריך לדעת לא לפרסם! רבי יוסף חיים ע"ה כתב המון ספרים, אבל בספרים שהוציא בצעירותו, לא מופיע השם שלו (חוץ מספר "דרב ברכות"). יש לו ספרים כמו: "הילולא דרבי מאיר" שכתב שם הגהות וחיידושים נפלאים מאד, ולא ידענו שהוא כתב אותם, עד שגילו בדורנו בהוכחות ברורות שהוא זה שחיבר. וגם כתב ספר "הילולא דרשב"א", וכתב גם ספר שו"ת "תורה לשמה" בעילום שם ועוד ספרים, ועשה הכל בשקט בפטר בגיל 76.

ואדם שעושה ככה מרוויח שני דברים, קודם כל לא תשלט בו עיני הבריות, שיאמרו: תראה איך הילד הזה, ירק מצחם אמו, וכבר התחיל לחבר ספרים... אל תעשה ככה. דבר שני, אם אדם מחבר ספר בהלכה בהיותו צעיר, מחר יאמר שייצטרך לחזור בו, אבל קשה לו לחזור בו. כי אומר לעצמו כבר כתבתי שאמתה, אני אומר שטעית? הרי מה יאמרו עלי? אם טעית - "גם אתה חולית כמונו אלינו נמשלת" (יש פסוק כזה בישיעה י"ד, ט). אתה כמו כולם! "כמוני כמוך" (מלכים א' כ"ב, ד). ולכן הוא יעשה כל הפקפוקים שבעולם, כדי לעשות סגנון לדבריו. אבל הוא לא יפרסם עד שיתבשל בדעתו, כאשר יגיע לגיל מסוים יראה שהדברים ברורים, או שימצא לו כמה פוסקים כמוהו.

הרב עובדיה ע"ה הספר הראשון שפרסם והמפורסם ביותר, היה יביע אומר שהדפיס אותו בעובדיה תשי"ד, שהיה כבר בן שלושים ושלוש. וגם אז כשאומר איזו הלכה, כותב "וכן כתב... וכן כתב... ומביא לך עשרים פוסקים מכל העדות שכה פסקו. אם אתה תוניסאי - הוא מביא לך משחא דרבנות, ואם אתה מרוקאי - יביא לך ספרים של חכמי מרוקו, ואם אתה אשכנזי - יביא לך פוסקים אשכנזים, שכולם מסכימים לו. "מסכימים ומעריכים בבית המדרש", וממילא אתה בטוח שההלכה הזאת בסדר. אבל אם אדם יכתוב דברים בילדותו ויקומו עליו ויחלקו עליו, ולפעמים יבזו אותו, ולפעמים גם הוא מרגיש שהדברים לא ברורים כל כך. מה לו ולצרה הזאת?! הרמב"ם יחיד שהיה אומר: "טעיתי ותקנו בספרים". הוא יחיד בדבר הזה. אין הרבה כמוהו. כי האדם אומר: לא יתכן שאני טעיתי, הרי אם אני אטעה העולם יחרב! מוטב שאומר שלא טעיתי! כדי שהעולם לא יחרב... לא ככה עושים. תכין את הספרים בכתב יד, ומתי שתוציא תפרסם אותם, אתה לא חייב לפרסם אותם בילדות.

כדרלעומר ושלוש עשרה שנה מרדו" (בראשית י"ד, ד). אבן עזרא כותב בשפה שלו (יש לו שפה מיוחדת שמי שלא מבין אותה חבל על החיים שלו): "שלוש עשרה שנה מרדו. וטעם ושלוש עשרה. בשלוש עשרה כמו כי ששת ימים עשה ה' (שמות כ' י"א). ובעל סדר עולם חברים ודעתו רחבה מדעתנו". לך תבין מה הוא מדבר. והוא כתב את זה בעוד מקום אחר (באיכה פרק א' פסוק ז'): "זכרה ירושלים ימי עניה ומרודה". אמר, זה כמו "כי ששת ימים עשה ה' את השמים ואת הארץ". מה העניין ששת ימים ומה עניין זכרה ירושלים? אלא יש קושיא, שתיים עשרה שנה עבדו את כדרלעומר, ושלוש עשרה שנה מרדו. אם שלוש עשרה שנה מרדו, איפה כדרלעומר, ישן?! ראה חלום יפה ונדרם שלוש עשרה שנה, ובארבע עשרה שנה קם כדרלעומר. איפה היית עד עכשיו? הייתי ישן, עכשיו שרו לי "ישן אל תרדם" וקמתי?! לא נכון. הפשט הוא כמו שאומר אבן עזרא, שלא שלוש עשרה שנה מרדו, אלא בשנת השלוש עשרה שנה מרדו. חסר ב"ת - "שתיים עשרה שנה עבדו את כדרלעומר ובשלוש עשרה שנה מרדו". ואיפה ראינו שהתורה מחסרת ב"ת? הנה דוגמא: "כי ששת ימים עשה ה'". מה זה כי ששת ימים? "כי בששת ימים עשה ה'". זה כוונתו. ואותו דבר "זכרה ירושלים ימי עניה ומרודה". הרי הפסוק מדבר על החורבן, מה יש לה לזכור ימי עניה? היא נמצאת בעוני. אלא הכוונה "זכרה ירושלים בימי עניה ומרודה", את מה זכרה? את כל מחמדיה. זו שפה מיוחדת של אבן עזרא.

מחלוקת הראשונים היא כבר מחלוקת במדרש

י. אחר כך ראה שבעל סדר עולם (בפרק א') - הוא רבי יוסי בן חלפתא (ככה הגמרא אומרת ביבמות דף פ"ב ע"ב) הוא חברים. מה הכוונה? חיבר את שתיים עשרה עם שלוש עשרה - עשרים וחמש שנה. "ודעתו רחבה מדעתנו". מה כוונתו? לפי הפירוש של אבן עזרא זה לא נכון, שתיים עשרה שנה עבדו ושנה אחת בשנת השלוש עשרה מרדו. לא שלוש עשרה שנה מרדו. רש"י פירש כמו סדר עולם, "ושלוש עשרה מרדו. ובארבע עשרה שנה: למרדו", זאת אומרת שתיים עשרה היו לבד ואחר כך שלוש עשרה שנה מרדו, כדרלעומר ישן, קם מחלמו בשנת ארבע עשרה, וזה שנת ארבע עשרה למרדו. אבל אם תצרף את השתיים עשרה שנה שעבדו יהיו ביחד עשרים ושש. אבל אבן עזרא אומר הפשט אחרת. ודעתו של אבן עזרא נמצאה במדרש (פמ"ב פ"ו). הוא לא ראה את המדרש הזה. במדרש יש מחלוקת תנאים - רבי יוסי ורשב"ג, אחד אומר הכל שלוש עשרה, ואחד אומר לא, שתיים עשרה לבד ושלוש עשרה לבד. אבן עזרא יש לו חוש מיוחד להבין את הפשט.

מוטב לסבול דוחק הלשון מלסבול דוחק העניין

יא. יש כלל ידוע ש"מוטב לסבול דוחק הלשון מלסבול דוחק העניין" ¹⁰. במקום אחד מצאתי (במציעא דף ס"ד ע"ב) שרש"י מסביר על פי הלשון אף על פי שהעניין דחוק, והרמב"ם מסביר על פי העניין אף על פי שהלשון דחוק. וזו המחלוקת של אבן עזרא ורש"י. אבן עזרא אומר לא מסתבר ששלוש עשרה שנה מורדים בכדרלעומר ולא אכפת לו עד שנת ארבע עשרה. מה קרה לך? תמשיך עוד לישון... אבל רש"י אומר שהפסוק כפשוטו, "ושלוש עשרה שנה" ולא "ובשלוש עשרה שנה". רש"י הולך אחר הלשון ואבן עזרא הולך אחר העניין. והרמב"ם גם כן הולך אחר העניין ולא אחר הלשון. הוכחתי משם (מבכא מציעא שם) שהרמב"ם יש לו כלל: "מוטב לסבול דוחק הלשון מאשר לסבול דוחק העניין".

מורנו הרב הגאון רבי משה לוי זצ"ל

יב. השבוע הזה ארבעה חכמים גדולים הלכו לעולמם (לפני כמה שנים). הלילה י"א בחשוון, נפטר גאון עולם שלא האריך ימים ושנים, הגאון רבי משה לוי ע"ה. מחבר הספרים: "מנוחת אהבה", "תפלה למשה" ועוד. ארבעה עשר ספרים הוציא בחייו, ועוד ארבעה עשר ספרים בכתב יד, והספרים שלו חשובים עד מאד. פעם לכבשן האש. איפה מצאנו מלה כזאת? "שא את ראש מלכות השב" (במדבר ל"א כ"ו), ושא חסר נו"ן - נשא, אותו דבר פול חסר נו"ן - נפול. אמרפל - אמר פול. 9. רבי ניסן פינסון ע"ה כל שנה היה אומר לי מה פירוש הפסוק הזה, ובשלוש עשרה, או הכוונה שלוש עשרה שנים מרדו? 10. אבא ע"ה פעם חיפש את המקור שלו עד שהתייאש ממנו. הוא מובא בספר ויקרא אברהם של רבי אברהם אדאדי (בקונטרס זה הכלל אות י"א) בשם מרן הבית יוסף יורה דעה סימן רצ"ח, שמוטב לסבול דוחק הלשון מלסבול דוחק העניין. אז אבא אמר (שו"ת איש מצליח ח"א ח"א ח"ח סי' ז' ד"ה וראית) ככה כתב ויקרא אברהם אף על פי שלא מצאתיו [בב"י הנז'] חיפש סימן לפני וסימן אחרי ולא מצא. ופעם הייתי בדרך וחשבתי הייתכן שרבי אברהם אדאדי יכתוב רצ"ח? הרי כותבים רח"צ, לא כותבים רצ"ח. אמרתי אולי הטעות היא באות צד"י, אולי הייתה כ"ף (ר"ח) או למ"ד (ר"ח) או נו"ן (ר"ח), אז באתי הביתה ולקחתי בית יוסף יורה דעה, חיפשתי בסיומן רכ"ח ומצאתי את זה שם... מרן הבית יוסף כותב שמוטב לסבול דוחק הלשון מאשר לסבול דוחק העניין.

"פירוש סוגיית זו תעיין במקום פלוני"

יז. והחכם הזה - רבי יהודה צדקה ע"ה היה אדם עדין נפש, היה מיוחד במינו. פעם ראינו אותו או שמשהו אחר ראה אותו ושאל אותו על ספר משמרות כהונה. אמר לו: משמרות כהונה? אנחנו לומדים אותו ב"פורת יוסף". חובה ללמוד אותו. ויש לרבי יהודה צדקה ספר על הגמרא¹⁵ - קול יהודה. וכמה פעמים הוא כותב: **ביאור הסוגיית הזאת תעיין במהר"ם ש"ף**, **ביאור הסוגיית זאת תמצא במהר"א**. למה כתב ככה? כי הם למדו את הסוגיית וראו שיש בה קשיים, ולמדו מפרשים. הפירוש שמצא חן בעיניו זה הפירוש של פלוני. אז במקום לכתוב את הדברים באריכות, כתב בקיצור: "פירוש סוגיית זו תעיין במקום פלוני" - עיין שם ותרווה צמאונך¹⁶.

הספר הזה הציל אותי ממות!

יח. והרב יהודה צדקה היה עניו והיה צדיק והיה אמת. פעם אחת לקראת פסח קיבל מהרב עובדיה ע"ה ספר חזון עובדיה - פסח. ואחרי פסח החזיק לרב עובדיה טובה, ואמר לו: תודה רבה, תודה רבה. אמר לו הרב: וכי זה הספר הראשון שהבאתי לך? הרי נתתי לך כמה ספרים, (עם הקדשה או בלי הקדשה). אמר לו: לא, **הספר הזה הציל אותי ממות!** אמר לו: איך אפשר דבר כזה? אמר לו: לביל פסח הייתי מחמיר כדעת כמה אחרונים שצריך לבלוע את השני כזיתים של מצה ומרור בבת אחת, והייתי נחנק. אבל צריך לבלוע בבת אחת, מה לעשות, ואין לי גרון של עוג מלך הבשר... איך אני יכול לבלוע? אבל ראינו שאתה כתבת (ש"ת חזון עובדיה סי' כ"ה) שלא צריך לעשות ככה, אלא לא להפסיק באמצע. ולכן אני מחזיק לך טובה על הדבר הזה¹⁷.

יין שברכתו שהכל

יט. וגם כן פעם היה יין שהאשכנזים אמרו עליו שהוא כשר לכל הדעות והוא לא בדיוק כשר. למה? כי היין הזה רובו ככולו כל מיני חומרים, ויש בו רק 17%

שאף אחד לא אמר אותה. וגם הרב עזרא עטייה ע"ה היה מתפלל עליה (עיין בילקוט יוסף שבת ה' עמ' ת"א). והרב אוריבך אמר גם כן שהדברים האלה לא פשוטים (ש"ת מנחת שלמה ח"א סי' י"א). בא אחד התלמידים רשם את זה בשמו וכתב: "ודלא כהחזון איש". אמר לו הרב אוריבך: **ככה כותבים - ודלא כהחזון איש!** אנחנו לא הבנו אותו! יש לנו קושיים על החזון איש וצ"ע. אל תכתוב "ודלא כהחזון איש". יש דרך ארץ! **שהרבנים יידעו, כל מי שיכתוב בתקופות, בדור הבא כל התקופות כולה תלך, יכתוב עליו בתקופות שבעתיים!** "כי שבעתיים יוקם קין ולמך שבעים ושבעה" (בראשית ד', כ"ד). **לכן צריך לכתוב תמיד בעדינות**, (אפילו אצל החילונים יש שכתובים בעדינות, ראינו פעם שהתנוחו על איזה נושא, והכתוב שם כתב: אנחנו לא מגיעים לרמה של הן אדם הזה, אבל אני אענה על דבריו בקצרה. וענה על דבריו). אפשר לענות על הדברים, אבל לא לענות בתוספת בדיחה כדו"ל, לא עושים דברים כאלה. תורה זו תורה. אפילו שהוא טועה, אבל הוא טועה בדברי תורה, וטועה בדברי תורה אינו נקרא טועה. לכן צריך האדם ללמוד את הדבר הזה.

15. הספרים בדור האחרון הפסיקו לכתוב ספרים, עד שבא הרב עובדיה ע"ה ופרץ את כל הגבולות. "מלך פורץ לו גדר לעשות לו דרך" (ב"ב דף ק' ע"ב). לפני כן לא היו כותבים, אמרו מה יש לנו לכתוב? אחרי רבי יוסף חיים, אחרי הרב חיד"א, אחרי רבי חיים פלאג', אחרי פתח הדברים, יש לנו עוד מה להוסיף? אין מה להוסיף! אבל האשכנזים רואים את זה שהוא לא כותב, אומרים מי אמר שהוא יודע ללמוד? פעם הרב שך ע"ה שאל את תלמידיו: הרב בן ציון אבא שאול יודע ללמוד? אמרו לו: בוודאי שיוודע ללמוד! הוא ראש ישיבה, והוא גאון גדול. אמר להם: למה הוא לא כתב כלום? מאז הבינו שבשביל שידעו אותך ברבים אתה חייב לכתוב. ואתה חייב ללמוד איך לכתוב. (לא לכתוב כמו שהיה חכם אחד בתנועתנו שיהיה כותב: "עלש"ת", והכוונה עיין להרב שערי תשובה. אבל מי בין אותך? תכתוב "עיין להש"ת" - עיין להרב שערי תשובה, וכולי האי והלוואי שיבינו). ומאז התעוררו תלמידים של הרב בן ציון לערוך את הספרים שלו, שאחרים יראו מה זה ספר.

היה האדמו"ר מוהרא"ש - **רבי אליעזר שיק**. עשו לו חוברת אחרי פטירתו, וכתוב שם: "מלות מוהרא"ש", ו"פניני מוהרא"ש" ועוד כל מיני שמות כאלה. והיה כתוב שם: "מוהרא"ש הקדוש אמר: **הדיבור הולך לרוח והכתב נשאר לעולם**". (כתבו את זה פעם, פעמיים, עשרים פעם, שלשים פעם, אבל חוברת כותבים בעמוד האחרון: "מוהרא"ש הקדוש אמר, הדיבור הולך לרוח והכתב נשאר לעולם". אבל אם נשאר לעולם, למה אתה כותב את זה כל פעם?... פעם אחת מספיק, אבל ככה הם כותבים וחוזרים וכותבים). וזה דברים נכונים. **כשאתה מדבר מי ישמע אותך? כמה ישמעו אותך? אפילו ישמעו אותך 1000 איש, בסוף הכל נשכח. אבל כשאתה כותב, כל פעם שקוראים את זה אומרים: איזו דעת, איזו חכמה, איזה הסבר! ככה צריך ללמוד.** האשכנזים לימדו אותנו בדור האחרון לכתוב ספרים. ומאז שהרב עובדיה התחיל לכתוב כל העולם התמלא ספרים, איך כתוב בפסוק? "לא תוכל הארץ להכיל את כל דבריו" (עמוס ז', י'). ככה צריך ללמוד.

16. **רבי יוסף זליכה ע"ה** היה מביא דברי חכמים וכותב: "ע"ש ותרו"ץ". כולם רצים אצלו, כולם עושים התחרות... לאיפה תרוץ? אלא תרו"ץ זה ראשי תיבות: **תרווה צמאונך**. אתה צמא להבין את הסוגיית - אני פותח לך וחוסך את כל הטרחה, תעיין במקום פלוני. 17. וככה גם שמענו מאב"ע ע"ה שזמן אכילת שני כזיתים שמונה דקות, כל כזית ארבע דקות, זה ע"כפ"כ החיים (סי' ר"ס סק"ח) שהוא מחמיר ביותר. אז שני כזיתים זה שמונה דקות, ובאותם שמונה דקות תאכל לאט לאט, אבל לא מוכרח לבלוע מהר. **והרב עובדיה היה עושה הכל בחכמה ובנחת ולא מחפש חומרות, אלא מחפש שאדם ישיג לעשות מצווה מתוך שמחה.**

(דף מ"ט ע"א) שאין חותמים בשמים, ואפילו הכי הראשונים האלה העתיקו ועל הכלכלה, כי הם סוברים ש"על המחיה ועל הכלכלה" זה דבר אחד. וא"כ גם אנחנו יכולים לסמוך על זה. ואחרי שראיתי את זה, אמרתי שאני חוזר לומר: "על המחיה ועל הכלכלה", וגם הרב שלמה עמאר שליט"א אומר "על המחיה ועל הכלכלה". והקושיא שהקשו הרי מרן (ב"י סי' ר"ח) כתב לומר "על המחיה", זו לא קושיא, כי יש בדבריו פירוש אחר. והוא מסביר את זה בטוב טעם. אבל לא מבינים אותו, וכל הזמן חוזרים ומקשים עליו: "אתה חולק על מרן, שהרי מרן פסק לומר רק על המחיה", "חזק וברוך!", הרי זו גמרא ערוכה בברכות, וכי הרשב"א יחלוק על הגמרא?! ודאי שלא! אלא על כרחך לומר שעל המחיה ועל הכלכלה זה היינו הך.

ספירת העומר מיד אחר קדיש תתקבל

טו. אותו דבר בספירת העומר, שאנחנו נוהגים לספור את העומר אחרי קדיש תתקבל, **והרב משה ע"ה חיזק את זה** (ש"ת תפלה למשה ח"ב סי' ט"ז) וכתב שככה עדיף, ולא כמנהג אלו שסופרים את העומר אחרי התפלה. והחולקים עליו מקשים: הרי מרן (סי' תפ"ט ס"א) כתב לספור אחרי התפלה, איך אתם סופרים לפני כן? אבל הרב משה ע"ה הוכיח ששלשן "אחרי התפלה" יכול להתפרש שהכוונה אחרי קדיש תתקבל. ומשנה ברורה (שם סק"ב) מביא את הפירוש הזה, וגם כף החיים (אות ק"ב) מביא דעה כזו. וגם רב האי גאון היה עושה ככה (עיין במבוא לסי' ארים נסי גיטין עמ' 82), אז למה המלחמה הזאת? חוזרים על זה פעם אחר פעם, וכי אם תחזור על שקר עשר פעמים יהיה אמת? הוא לא יהיה אמת!¹² המנוח היה גאון גדול. צריך ללמוד בדבריו, ומי שיש לו קושיא בדבריו יחזור על הדברים, ויראה שהדברים שלו ישרים וברורים. זה הכל.

מרן הגאון רבי יהודה צדקה זצ"ל

טז. וביום י"ב בחשוון זה יום פטירה של רבי יהודה צדקה ע"ה, ראש ישיבת פורת יוסף. **שיזכה לשכנע משפחות רבות שישלחו את בניהם ללימוד תורה ולישיבות. והמראה שלו כל כך מלא חכמה ודעת, והצליח לשכנע.** וישיבת פורת יוסף היא ישיבה נפלאה מאד, ועד היום היא אותו דבר, אבל ביסודות שלה היה רבי יהודה צדקה. והוא היה קרוב משפחת הברן איש חי, וכל ישיבת פורת יוסף נוסדה על פי הברן איש חי. איך זה היה? בא עשיר גדול לרבי יוסף חיים, ואמר לו שהוא רוצה לעשות משהו שיהיה זכרו לדורות, ולכן הוא רוצה לבנות בית חולים שיזכר את שמו¹³, במקום שילכו לבית החולים של המסיונרים, או לבתי חולים של כל מיני אנשים יעשה בית חולים טוב. אמר לו הברן איש חי, אם לא תעשה בית חולים יבואו אחרים ויעשו אותו, אבל אם לא תעשה ישיבה, אין מי שידע להעריך את זה! לכן **תעשה ישיבה**. אמר לו: ומה חידוש בישיבה? אמר לו: **שהחלונות שלה יהיו מול הכותל המערבי, שיתפללו כל יום להחיה את הגאולה**. והוא שמע בקולו ויסד את ישיבת "פורת יוסף". היא נוסדה מכוחו של רבי יוסף חיים¹⁴.

12. הרבה פעמים לוקחים את סברת רבנו תם בשבת ומלבישים אותו - "יילבש אותו בגדי שש וישם רביד הזהב על צוארו" (בראשית מ"ה, מ"ב) ולא יעזור להם כלום. רבנו תם לא ככה כוונתו, כל הראשונים הבינו את רבנו תם אחרת, א"כ מה אתה נלחם בטחנות רוח? לא ככה עושים.

13. **רבי יוסף אברהם שלום**. יש לו שלושה שמות, כי העיראקים שיהיו בריאים, לא אומרים למשל: ראובן בן יעקב בן יצחק בן אברהם, אלא אומרים ראובן יעקב יצחק אברהם. כלומר ראובן בן יעקב, יעקב בן יצחק, ויצחק בן אברהם. טוב שלא הוסיפו גם את תרנח... ורבי יוסף חיים היה מכיר עשירים שהיו מדפסים ספריו בעין יפה, וכל פעם כותב: "בשבטי ישראל אודיע נאמנה, שהוצאת הספר הזה יצאו על ידי הנדיב היקר **סלימאן דוד ששון**". זה בערך השם שלו.

14. היו כאלה בפורת יוסף שהם מוצאים שאלה על בן איש חי שלא מסתדר להם טוב וצוחקים עליו. זו חוצפה! מה המעשים האלה? אחד אמר לי באמריקה (בשנת התשנ"ט): "כשהיינו ילדים היינו צוחקים על הברן איש חי". למה הייתם צוחקים על הברן איש חי? הוא אמר (ש"א פרשת תולדות אות ד') שצריך להדביק את המרפקים כשמברכים על נטילת ידים, והרי אי אפשר להדביק אותם. אבל קודם כל, הברן איש חי לא אמר מלבו כלום, אלא הוא הביא את זה בשם הרב האר"י (שער הכוונות דף ב' ע"ב), אתם צוחקים גם על האר"י?! ויותר מזה, הוא לא אמר לדבק את המרפקים, הוא אמר שיהיו המרפקים בפנים הגוף - שלא יהיו בחוץ, זו הכוונה שלו. וחוף מזה, אפשר להדביק את המרפקים. אמנם זה קשה קצת אבל זה אפשרי, בפרט אצל הילדים. כשחזרתי מאמריקה היה לנו ילדים קטנים בבית, אמרתי להם: אתם יכולים להדביק את המרפקים? אמרו לי כן, אנחנו יכולים! והדביקו יפה מאד. אתם צוחקים על הברן איש חי?!

היה פעם משהו - תלמיד חכם גדול ששמע דברים מהרב אוריבך ע"ה שלא כדעת החזון איש. החזון איש אמר (א"ח סי' ג' אות ט') כשאתה מדליק חשמל בשבת, אתה לא עובר רק על איסור "מבעיר" אלא גם "בונה וסותר". כי כשאתה מדליק את החשמל, אתה סוגר מעגל זה נחשב לבנייה, וכשאתה מכלב את החשמל לכאורה אתה עושה רק איסור דרבנן כי אתה לא מתכוון לעשות פחם, אבל כשאתה מכלב אתה סותר. וזו סברא חדשה

מרן הגאון רבי אלעזר מנחם מן שך זצ"ל

כג. ואחרון אחרון חביב **הרב אלעזר מנחם מן שך ע"ה** (ביום ט"ז בחשוון). הרב שך היה בלי פשרות, והיה מדבר (בצורה מיוחדת). נאום אחד שעשה בתש"ן ידוע ומפורסם בשם "נאום השפנים", עשה רעש גדול. שאמר לחילוניים: אתם אוכלים שפנים ואוכלים את כל הדברים הטמאים, אין לכם לא שבת ולא כיפור, ולא שום דבר. במה אתם יהודים? והדברים האלה עשו רעש גדול בעולם (כי באו עיתונאים מכל העולם). והוא בכח ההשפעה שלו לא נתן ל"מעריך" לעבור, כי אמר שהמעריך האלה כופרים, והליכוד יותר טוב מהם. והליכוד עבר²². **היום בעוונות זה לא ככה, אבל אנחנו מאמינים שהכל יסתדר**. למה יסתדר? כמו שהיה ברוסיה לפני מאה שנה, ששום דבר לא היה, לא היה כלום, היה אסור לדבר מלה על דת, ולא ידעו מה זה דת. אין דת! ואחר כך הכל התבטל. היה פסל של לנין 9 מטר אורכו, נתצו אותו לרסיסים. (כמו שעשה אברהם אבינו עם הפסילים של אביו שניתץ ושבר אותם, אותו דבר עשו לפסל של לנין). זו עובדה בימינו. אז גם את הפסילים של היום שהם לא מגיעים ל-9 מטר, ישברו אותם. אחד יש לו פסל בדמות בן גוריון, ואחד יש לו פסל בדמות טשרניחובסקי, ואחד יש לו פסל בדמות ביאליק. כל אלה יתבטלו. תפסיקו לעשות מבני אדם פסילים! הם בני אדם שטועים. ואנחנו יודעים היום מה שהם לא ידעו. **אנחנו צריכים לחזור בתשובה וללכת בדרך התורה, ובזכות זה הקב"ה ירחם עלינו ויתן לנו את מלך המשיח במהרה בימינו אמן ואמן.**

מי שבידך אבותינו הקדושים אברהם יצחק ויעקב הוא יברך וישמור וינצור את כל הנמצאים כאן, ואת כל השומעים בין בבית הכנסת או בבתיהם דרך הלויין או דרך רדיו קול ברמה, וגם לרבות אלה שאינם שומעים עכשיו וקוראים במשך השבוע בעלונים של בית נאמן, ה' יתברך ישלם שכרם, ויתן להם חיים טובים וארוכים, בריאות איתנה והצלחה רבה, אושר ועושר וכבוד, וכן יהי רצון ונאמר אמן.

22. עד שבא חילוני אחד וכתב ספר: "הרב שך שהמפתח בידו", המפתח לממשלה בידו. ומישהו אחר כתב: "שני זקנים תפסו את כל המדינה הזאת", הרב שך והרב כדורי, שניהם עברו את גיל 100 שנה, החליטו שהמדינה לא תישאר בידי אנשים כאלה.

ענבים, זה הכל. צריך להיות רוב יין, אז אמרו שבסוף עשו 20%. ופעם הרב עובדיה ע"ה אמר: נתנו לנו "בקשיש", הוסיפו לנו 3%... אבל צריך להיות רוב - 51% מה זה 20%? ופעם היה בחתונה, והרב יהודה צדקה לקח את הכוס ובירך: "שהכל נהיה בדברו", וכל השומעים הזדעזעו. והוא אמר להם שככה הדין¹⁸. הוא נפטר ב"ב בחשוון¹⁹.

מרן הגאון חזון איש זצ"ל

כ. ובסוף השבוע בט"ו בחשוון יש לנו את החזון איש. הוא היה אדם יקר מאד, הוא הבין את הדעות של החילונים עד הסוף. וכשרצה לבוא אליו בן גוריון אמרו לו: ראש הממשלה רוצה לבקר אותך, אמר להם: "הדלת פתוחה לכולם". בא השליח יצחק נבון לבן גוריון ואמר לו: תראה, הוא לא מכבד אותך, כי מישהו אחר היה אומר לו: "ברוך הבא ברוך הבא ראש הממשלה" (איך שרים כל פעם: "הו הו מי זה בא? ראש הממשלה הבא..."). והוא לא אמר ככה, רק אמר הדלת פתוחה לכולם, גם לראש הממשלה. לא כדאי ללכת אליו. אמר לו: דווקא בגלל זה אני רוצה ללכת אליו. והלך אליו, ודברו קצת בידיש וקצת בעברית. והוא כל כך פעל על בן גוריון, עד שאמר לעוזר שלו: ראית את העיניים של היהודי הזה? איזה עיניים יש לו, איזה מבט יש לו, איזו פקחות יש לו. ואומרים שאחר כך בן גוריון נתן לבני הישיבות דחיה מהצבא משנה לשנה בגלל הפגישה עם החזון איש. יש מכתב שכתב לו: "את הפגישה שהייתה לי אתך לא אשכח אותה לעולם" (פאר הדור ח"ה עמ' ס"ו. וזה בכתב ידו הידוע של בן גוריון בשנת תשי"ג).

אמונה וביטחון

כא. ואחרי שנפטר החזון איש, השאיר ספר "אמונה ובטחון" שהוא מאד יפה, כי אתה לא צריך הוכחות שיש בורא לעולם, אתה רואה²⁰. ובן גוריון קרא את הדברים של אמונה וביטחון, וכתב (נדפס בספר צדיק יסוד עולם עמ' 169): חבל שהספר הזה נדפס באותיות רש"י. זמן רב לא ראיתי ספר כמוהו. תדפיסו אותו באותיות אשוריות מרובע וניקוד שילמדו בו כל בתי הספר. ככה הוא כתב, ואני לא יודע אם עשו כדבריו או לא עשו. אם הדבר היה תלוי בידי - אני הייתי עושה. צריך להפיץ אמונה זכה בעולם, נגד כל הכסילות והחוצפה והרשעות והכפירה שבעולם, צריך להפיץ אותם, כמו שכתוב בהפטרה של היום: "תזרם רוח תשאם וסערה תפיץ אותם, ואתה תגיל בה' בקדוש ישראל תתהלל" (ישעיה מ"א, ט"ז). זה החזון איש.

השפעתך תגדל עליו מאשר תעשה תנאים

כב. והחזון איש ידע שאי אפשר לכפות על האדם אמונה. פעם אמרו לו: תשמע, ילד פלוני לא בסדר. אמר להם: הוא לא בסדר? תביאו לי אותו. התחיל לדבר אתו, והילד השתכנע. אמר להם, מסכן הוא חולה ובצער, תשחררו אותו מהלחץ שלכם ותראו שיהיה בסדר. היה אחד שהיה לו בן לא עלינו מחלל שבת, והוא ביקש מאביו שיקנה לו אוטו. אמר לו אביו בתנאי שלא תיסע בו בשבת. שמע את זה החזון איש ואמר לו אל תגיד לו שום תנאי. תן לו בלי תנאים! אמר לו: אבל בלי תנאים הוא יסע בו בשבת! אמר לו: הרי כבר נתת לו, א"כ מה אכפת לך, הרי העוון עליו, לא עליך. אמר לו: ולמה שאתן לו בלי תנאים? אמר לו: כי ככה ההשפעה שלך תגדל עליו, יותר מאשר שתעשה לו תנאי. כי אם תעשה לו תנאי, אז הבן אומר: זאת אומרת שהאבא הזה עדיין לוחץ עלי. לא, תביא לו בלי תנאים. וככה הוא יכבד וישמע מתוך הבנה שזה אבא, ובאבא לא מורדים, ולא עושים לו דברים כאלה. זה דבר שצריך ללמוד אותו בדורנו²¹. החזון איש לימד את העולם שככה מתנהגים עם תלמידים, וככה הוא הציל נפשות רבות מאד.

18. והרב ואזנר ע"ה אמר לי פעם: אנחנו עושים רוב יין, זאת אומרת יין "אליעד" שלנו בסדר. אינני יודע עד כמה ככה היום, אבל יש מיץ ענבים שהם 100% יין.
19. ובי"ב בחשוון יש גם את המנוח יצחק רבין, אבל מה נעשה לו? אמרו שנשמו על המורשת שלו. לא עברו 20 שנה והמורשת הלכה ליבשת... לא נשאר כלום. אבל תורה נשארת לעולמים.
20. אתה רואה כמה חכמה יש בבן אדם, כמה חכמה יש בפרח. אתה רואה בכל דבר ודבר איזה גאונות שאי אפשר לתאר אותה. במיוחד היום אחרי שגילו את הד.ג.א. (A.N.D.) שתא אחד בגוף יש בו ללמוד המון דברים. וכי אפשר לומר שאדם או מקרה עשה את זה?
21. פעם הייתה איזו ישיבה על ידינו שהמשיגים שם או מישהו תפס את האוזן של הילד עד שקרע לו אותה... "וקרע אותו מן הבגד או מן העור או מן השתי או מן הערב" (ויקרא י"ג, ג'ו). לקרוע אוזן? ואחר כך זה פורסם בחדשות בערב - פלוני ממקום פלוני קרע את האוזן של הילד ולקחו אותו לטיפול. לא עושים ככה! לא קורעים... **תדבר אתו, שמעו ותחי נפשכם** (ישעיה ג"ה, ג'). אם הוא לא רצה לשמוע אתה פטור, כתוב (ערכי דף ט"ז ע"ב) עד שיכהו או יקללהו, והוא לא יכה אותך. אבל תגיד לו ותסביר לו בטוב טעם. לא עושים כדברים האלה.

לאחר הסתלקותו של ר' בנימין הצדיק
זצוק"ל, שרבים נושעו מברכותיו,
ע"פ צוואתו הכל ממשיך כרגיל
ע"י בניו שיחיו.

לפדיון נפש, ברכה והוצאת עין הרע,
ניתן להתקשר לטלפון: 052-6748693

קונטרס "לבנימין אמר"

קורות חייו בקצרה והספדים שנאמרו
על הצדיק המלובין
רבי בנימין הכהן זצ"ל

מאת: הרב יצחק יצחק לוי, מנהל מרכז ליקראת יום השנה
ניתן להזמין בטלפונים המצוינים *

כמו כן, לבקשת המשפחה -

מי שיט באמתחתו סיפור, מופת, תמונה וכיו"ב
מחיו של הרב זצ"ל - בבקשה יעביר למשפחה:

בטלפון: 050-4174471

או בטלפון: 08-6729289 (בין השעות 16:00-11:00)

בוואצאפ: 08-6727523 | פקס: 08-6752698

או במייל העליון - bait.neheman@gmail.com

בשורות טובות!

מתורתו של מרן הגאון רבנו רחמים חי חויתא הכהן זצ"ל

פרשת וירא

(י"ח,א) **סמיכות הפרשה. נמולו אתו וירא אליו וגו'.** אפשר לפרש במה שידוע מ"ש רז"ל דביום המילה יבא אליהו הנביא ז"ל. וזהו נמולו אתו ואז וירא "אליו" גימטריא "אליה" עם הכולל.

א"נ בעצם היום הזה נימול אברהם וגו' וסמך ליה **וירא אליו ה'**, במה שכתב רש"י ז"ל על פסוק (בראשית י"ז, י"ז) ויפול אברהם על פניו ממואר השכינה שעד שלא מל לא היה בו כח לעמוד וכו'. ע"ש. ולכן אחר שנימול אברהם כתיב **וירא אליו ה' והוא יושב של** ולא נפל על פניו כמאז.

(שם) **וירא אליו ה' באלוני ממר** והוא **יושב וגו'.** ס"ת גימטריה הו"ה"ב"ה רמז למה שכתב הרב חומת אגן שעל ידי המילה מתגלים החסידים. וע"ש מה שרמז לפי דרכו.

(י"ח,ב) **וישא עיניו וירא וגו'.** להגיד שבחו של אברהם אבינו ע"ה שלא היה מסתכל חוץ מארבע אמותיו ורק בעת ההיא נשא עיניו לקיים המצוה.

(שם) **וירץ לקראתם וגו'.** ללמד וריוזותו במצוה. וכן מהרי שלש סאים וגו' ואל הבקר רץ אברהם וגו'. א"נ ללמד שבחו שאע"פ שהיה חולה אע"פ כ"תחוק במצוה ולא נתעצל.

(שם) **וישא עיניו וירא וגו' וירא וירץ לקראתם.** כפל **וירא וירא** להורות שמיד שראה אותם רץ לקראתם. אי נמי **וירא** השנית היא ראייה בעין השכל כמו שפרש רש"י שמתחילה נסתפק אם קבלת פני השכינה גדולה מהכנסת אורחים או ההפך, ושוב התבונן וראה בעין שכלו שגדולה הכנסת אורחים מהקבלת פני השכינה. **וירץ לקראתם** כמו שאמרו רבותינו ז"ל (שבת קכ"ז ע"א) מכאן שגדולה הכנסת אורחים וגו' (שיירי מנחה)

(י"ח,ה) **חמאה וחלב וכן הבקר אשר עשה ויתן וגו'.**

ר"ת וס"ת גימטריה תרי"ג עם הכולל. לרמוז מה שאמרו ז"ל שעי"י שאכלו המלאכים בשר בחלב אצל אברהם זכינו בתורה שיש בה תרי"ג מצוות. א"נ **חמאה וחלב וכן הבקר אשר עשה** שהם בשר בחלב על ידי זה ויתן לפניו שה' יתברך נתן לפניו של ישראל את התורה על דרך מ"ש הכתוב (שמות כ"א א') ואלה המשפטים אשר תשים לפניו.

(שם) **ויקח חמאה וחלב וגו'.** והפת לא נתן להם עיין פירוש רש"י, ואפשר לומר שהפת נתן להם צידה לדרך ולכן צוה לשרה לעשות עוגות שהם מצות כמו שאמר הפסוק **עוגות מצות** כי המצה מתקיימת כמה ימים בלי עיפוש. וזה שרמז להם בתחילת דבריו וסעדו לבכם אחר תעברו דהיינו שהפת יאכלו אחר שילכו לדרך: (שיירי מנחה)

(י"ח,ה) **חמאה וחלב וכן הבקר וגו'.** התחיל בחמאה וחלב שאז אין צריכים רק רחיצת ידיים וקינוח הפה לאכול בשר אח"כ, אבל אם אכלו בשר תחילה צריך עיכוב שש שעות כדי שיאכלו חמאה וחלב. ואולי אין רצונם להתעכב אצלו: (שיירי מנחה)

(שם) **ויתן לפניו והוא עומד עליהם וגו'.** לפי שאסור להעלות בשר על השולחן שאוכל עליו גבינה דחיישין שלא יבוא לאוכלם יחד כמו שנפסק ביורה דעה (סימן פ"ח) לכך היה עומד עליהם להזהירם ולהזכירם. והגם ששרב גן המלך (סוף סימן ע"א) כתב דלא מהני בזה שניח אדם לשמור עליו שהשמירה היא תמידית וחיישין שסיח השומר דעתו לשעה קלה על ע"ש, היינו דוקא בשאר אנשי דעלמא אבל אברהם אבינו

1. עוד אפשר ל'דסופי תיבות ור"ת גימט' בבית. והתורה נקראת בבית כמ"ש (דברים כ"ח ס"ט) אלה דברי הברית וכן (ימיה ל"ג כ"ה) אם לא בריתי יומם ולילה וגו' ובא לרמוז למ"ש מו"ק. ברכ"ה ס"ט.

ע"ה שהוא אדם גדול ידע בעצמו שישמור שמירה מעולה בלי שום הסח הדעת אפילו רגע: (שיירי מנחה)

(י"ח,י"ב) **ותצחק שרה בקרבה לאמר וגו'.** לכאורה קשה איך לא האמינה לדברי המלאך ואפילו שלא ידעה שהוא מלאך אלא שחשבה אותו לאיש אורח פשוט ומפני שאמר לה אברהם אבינו ע"ה בתחילה ואקחה פת לחם ושוב לא הביא להם לחם מפני שפרסה נידה ונטמאה העיסה כמו שאמרו רבותינו ז"ל (בב"מ פ"ז ע"א) לכך חשב שעדין לא פסק וסתה ומפני זה אחד מהם בירכה **שוב אשוב אליך כעת חיה והנה בן וגו'.** כדרך האורח שמברך לבעל הבית, ועל זה אמרה שרה **אחרי בלותי היתה לי עדנה** שלא כמו שחשבו שעדין לא פסק הוסת אלא **אחרי בלותי** שפסק וסתה זה כמה וכמה שנים **היתה לי עדנה** שראתה היום ואינו אלא מקרה בעלמא ואם כן אי אפשר שתלד מחמת זקנותה ועוד **ואדוני זקן** מצד זקנת בעלה, ועל זה כתיב **ויאמר אלקים אל אברהם למה זה צחק שרה לאמר האף אמנם אלד ואני זקנת** שבאמת כך אמרה **אחרי בלותי וגו'** אלא שלא סיים מה שאמרה **ואדוני זקן** מפני השלום. ומה שדרשו רבותינו ז"ל מזה שמותר לשנות מפני השלום (שם) נראה דמפרישי לקרא **שאחרי בלותי** בניחותא שבשלמא אני הרי חזר הוסת ויש תקווה ללדת אבל מצד אברהם אבינו ע"ה אי אפשר כי **ואדוני זקן** ודו"ק: (שיירי מנחה)

(א"ג) **ותצחק שרה בקרבה לאמר אחרי בלותי וגו'.** נראה לפרש דהנה נודע (ברכות י"ז ע"א) שהנשים זכות לעולם הבא בשביל בעליהן ובשביל בניהם שהם צדיקים, דפלגן בהדייהו כנודע. וגם נודע דכל מה שעושה האדם מצוות ומעשים טובים מועיל מאד לנשמת אביו ואמו בגן עדן, והגם דמי שמת נקרא עומד שאינו יכול לעשות מצוות ומעשים טובים אחרי מותו מ"מ ע"י בניו נקרא הולך ממדרגה למדרגה כשעושים בניו מצוות ומעשים טובים וכמו שפירשו המפ"ל לכותב הכתוב מתהלך בתומו צדיק אשרי בניו אחריו וגו' (משלי כ"ד). וזהו **ותצחק שרה** היא נשמת האשה הצדקת שמחה עד מאד **בקרבה,** אל תקרי **בקרבה** אלא בקרוביה, דהיינו ע"י קרוביה שהם בניה שעושים מצוות ומעשים טובים. **אחרי בלותי היתה לי עדנה** דגם אחרי המיתה שיבלה גוף האדם בקבר ואין שם מצוות ומע"ט דבמתים חפשי, אפ"ה **היתה לי עדנה** שמגיע לה זכות גדול ממקשה בניה, ועוד זכות אחר מצד (בעלי [בעלה] וזהו **ואדוני זקן** זה שקנה חכמה שגם אדוני שהוא בעלי חכם וירא שמים. א"נ **זקן** ראש שמים כדכתיב יראת ה' תוסיף ימים (משלי י"ז) כי הרשע אע"פ שחיה הרבה שנים, אינם נחשבים לו שנים רק הימים שהלך בהם בעבודת ה' אבל הימים שאיבד אותם לבטלה אינם נחשבים לו ימים, ונמצא שהרשע גם אם הוא זקן נקרא ילד וזהו ושנות רשעים תקצורנה. וזהו כוונת המדרש (בראשית רבה נ"א א') יודע ה' ימי תמימים מה הם תמימים אף שנותיהם תמימים (תהלים ל"ז, י"ח). והרי הוא כמבואר.

א"נ אחרי בלותי היתה לי עדנה לרמוז מה שאמרו רז"ל (ברכות ה' ע"א) שאם רואה אדם שיצרו מתגבר עליו יזכור לו יום המיתה. וזהו אחרי בלותי כשאזכור **בלותי** שמתבלה הגוף בקבר **היתה לי עדנה** להתגבר על יצרי ולהשיג גן עדן ע"י המצוות ומעשים טובים.

א"נ לרמוז שאל יתיאש האדם מן הרחמים אפילו בשעה שחרב מונחת על צוארו כמו שאמרו רז"ל (ברכות י"א א'). וזהו **אחרי בלותי,** שאני מדוכה ב"מ ביסורין בדוחק ובצער, אקוה לה' בעל הרחמים הצליני ולהיות לי עדנה.

א"נ לרמוז שאל יאמר אדם דזה כמה ימים ושנים אני מתעסק בעבודת ה' ולא השגתי שום שכר על מעשי, אלא ידע האדם ששכר מצוות בהאי עלמא ליכא והכל הוא בעולם הגמול וכמו שאמרו רז"ל (עירובין כ"ב ע"א) היום לעשותם ולמחר לקבל שכרם. וזהו **אחרי בלותי,** שיבלה הגוף בקבר, **היתה לי עדנה** לקחת שכר המצוות שזכיתי לעשות.

א"נ גימטריה זה דם הנידה (עם הכולל) כמ"ש ז"ל (בבא מציעא פ"ז ע"א).

(י"ח,י"ד) **היפלא מה' דבר למועד אשוב אליך כעת חיה וגו'.** ומה גם שתיבת לא היא במאריך שהוא טעם משרת וצ"ל. ומ"מ י"ל על דרך דברי מו"ק שבמאריך הגם שהוא משרת מ"מ אם מאריכים בו כדבעי דומה קצת לפסק. ברכ"ה ס"ט.

הקב"ה שהיא זקנה יחזור מבשרתו ח"ו, אבל עתה דלא נעלם מהקב"ה שהיא זקנה ואע"פ כ' בישר שעתידה לילד אין שום חשש.

(שם) **היפלא מה' דבר למועד אשוב אליך כעת חיה וגו'.** יש לפרש שהם דברי המלאך, ולא גמר דברי ה' אל אברהם שבפסוק הקודם. ומה שכתבו **ויאמר ה' אל אברהם** הוא מאמר מוסגר. והמלאך ידע שצחקה שרה בקרבה ולזה אמר **היפלא וגו',** ולכן כתיב **ותכחש שרה וגו'** שכיחשה רק כלפי המלאך שחשבה שהוא אורח פשוט ואמר בדמדי שהרגיש מהכרת פניה שהיא מרחקת דבר זה מן המציאות, ולכן כיחשה אליו כי יראה שלא יחשוד אותה לחסרון אמונה ח"ו, ושוב המלאך הכחישה כמו שנאמר **ויאמר לא כי צחקת,** ובוה ניאח מה שהקשינו בסמוך דאיך שרה הכחישה דברי אברהם שאמר לה בשם ה' ח"ו ודו"ק: (שיירי מנחה)

(י"ח,ט"ו) **ותכחש שרה לאמר לא צחקתי וגו'.** קשה איך יכולה להכחיש דברי אברהם שאמר לה בשם ה' ובודאי שלא יאמין לה. ועוד קשה דגם בלא זה איך הוציאה שקר מפיה ח"ו שאמרה לא צחקתי. ולפי מה שאמרו רז"ל שהיא לא צחקת אלא בשביל אברהם דוקא וה' אמר ואני זקנת משום דמותן לשנות מפני השלום (בבא מציעא פ"ז ע"א) ניאח, שהיא חשבה דודאי לא דבר לו ה' כך שהרי היא יודעת בעצמה שלא צחקת אלא בשביל אברהם, איך יאמר לו ה' מה שלא היה, ומפני זה חשבה דמה שאמר לה אברהם הוא מצד דמיונו ומה שאמר כן בשם ה' הוא כדי שלא תכחשי (ועל דרך מה שאמרו בגמרא (פסחים ק"ב ע"א) הרוצה ליחנק יתלה באילן גדול), ולכן אמרה לו שרה לא צחקתי. ומה שלא אמרה האמת שלא צחקת בשבילה אלא בשבילי, הוא משום כי יראה ממנו שטעם זה הוצרך ה' לשנות. ובוה ניאח גם הקושיא הב' דמה שאמרה **לא צחקתי** לא שיקרה ח"ו בדאמת היא לא צחקת בשביל עצמה כמ"ש ה' לאברהם, אלא בשביל אברהם. (ואולי אפשר להליץ בעד אמנו שרה ע"ה כמו שהלצו רז"ל על יעקב אבינו ע"ה שאמר לאביו אנכי עשו בכורך שלא שיקר אלא כוונתו אנכי - יעקב, אבל עשו בכורך, וכאן נמי שאמרה לא צחקתי כוונתה על מה שאמר למעלה היפלא מה' דבר, על זה אמרה לא, ר"ל אני יודעת ומאמינה כי לא יפלא מה' דבר, ואחר כך אמרה צחקתי, וכוונתה שהשומע יחבר שתי המילים יחד ויבין "לא צחקתי" אבל בלבה נתכוונה אחרת, וכמו ביעקב שהשומע יבין "אנכי עשו בכורך" אבל בלבו נתכוון אנכי יעקב - אבל עשו בכורך. כללע"ד בדרך בדרך אפשר אם בעיני ה' יזכרה. ושור"ר דביבור שאחרי זה שכן פירש רבנו המחבר זצ"ל גופיה ושתי כעל כל הון שזיכתי לכוון לדעתו הגדולה. והשארתי הדברים בבחינת משנה ראשונה לא זהו ממקומה כי קמי שמיא גליא שזיכתי בהם לפני שראיתי דברי הרב ז"ל. ועוד כי יש בהם תוספת קצת נופך ממעשה דיעקב אבינו עם אביו יצחק ע"ה. יבר"ך ס"ט).

וראיתי בשם הרמב"ן ז"ל שאברהם אבינו ע"ה לא אמר לה בשם ה' אלא מפני עצמו למה צחקת היפלא מה' וגו' וכוונתו ליישב בזה הקושיא הראשונה. וגם לדרך זה יש ליישב הקושיא השניה כי ה' אמר לאברהם למה זה צחקת שרה ולא אמר לברה ומפני זה הבין אברהם שצחקת בפועל, ואמר לה למה צחקת דהיינו בפועל והשיבה לה צחקתי דהיינו לא צחקתי בפועל, ומה שלא אמרה שבאמת בקרבה צחקת היינו משום כי יראה. ועוד² יש לומר כי בפסוק יש טעם פסיק אחרי תיבת לא והוא משום ששרה עשתה הפסק בין תיבת **לא** לתיבת **צחקתי** ויתפרש שעל מה שאמר לה **למה צחקת היפלא וגו'** השיבה **לא.** שלא יפלא מה' דבר. ובאמת אני צחקתי ואמרה מילתא דמשתמעת לתרי אנפי שלא תוציא שקר מפיה אברהם בין הדברים כפשוטן לא צחקתי בסמיכות שלא צחקת. ואפשר שבאמת גם אברהם הבין כוונתה בזה. ולזה השיבה **לא, כי צחקת** רוצה לומר שממה שעשית הפסק בין **לא** ובין **צחקתי** יורה שהכוונה היא **לא** בהפסק והיינו **לא יפלא וגו'** ותיבת **צחקתי** היינו כי **צחקתי** רוצה לומר אבל אני באמת צחקתי ודו"ק: (שיירי מנחה)

(י"ח,טז) **ואברהם הולך עמו לשלחם.** להגיד שבחו של אברהם שאף שהיה חולה לא נמנע מלעשות המצוה.

2. אה"נ בקושטא בקרא ליכא טעם פסיק אחר לא אלא אחרי כי ומה גם שתיבת לא היא במאריך שהוא טעם משרת וצ"ל. ומ"מ י"ל על דרך דברי מו"ק שבמאריך הגם שהוא משרת מ"מ אם מאריכים בו כדבעי דומה קצת לפסק. ברכ"ה ס"ט.

"ידוע בספרי הקבלה כי אחד התיקונים הגדולים ביותר
לבטל מהאדם את הגזרות ולפתוח את המזל לבריאות,
לרפואה ולהצלחה - זה פדיון נפש..."

פדיון נפש

מידי שבוע נערך פדיון נפש
על פי הסדר שתיקן מרן החיד"א
המסוגל לישועות
ע"י רבני הישיבה הי"ו
מחיר לכל שם: 54 ש"ח

למסירת שמות התקשרו:

08-6727523

או שלחו הודעת SMS

אי התאונה?

תשובה ניתן לענות בקו
בית נאמן 079-9270505
שלוחה 22. נא לשלוח
התשובות עד יום ראשון
בערב
בין הפותרים נכונה
ויגרל פרס (חובה לציין שם
וכתובת בצורה ברורה)

ארכיון כל העולמות

ילדי גאלה

בית נאמן לילדים
סוחר שימושי של רבנו מנחם מנדל ורבינו שלמה
לענין גאלה בת הרבנית אסתר מאזוז עליה

גליון 232

עורך ורדור
הספד עזרא גולדיא

ידע חדע

- א. פפרשה:** "אולי יש חמשים צדיקים בתוך העיר, האף תספר ולא תשא למקום למען חמשים הצדיקים אשר בקרבך" (בראשית י"ח כ"ד). בהתחלה אמר "בתוך העיר", ואחר כך אומר "ולא תשא למקום", ואחר כך "אשר בקרבך". אם אמרת מקום שזה לשון זכר, למה חזרת ואמרת "בקרבך" [שזה לשון נקבה]? והרי צריך לומר בקרבך. אלא הפרוש ככה: אברהם אבינו היה צדיק וחסיד, והיה בטוח שלוט לא הלק סתם לסדום אלא בשביל לעשות נפשות ותורה, כי בנדאי למד מאברהם שמועד בכל מקום דברי אמינה וחיזק, והלק לסדום לומר להם מה ששמע ממנו והחזיר אותם בתשובה. לכן חשב ריב שיש חמשים צדיקים אני מוחל לסדום, אבל מה עם עמורה אדמה וצביים? לכן אמר אברהם: "אולי יש חמשים צדיקים בתוך העיר" - בסדום, "האף תספר ולא תשא למקום" - ללך האזור [כולל עמורה אדמה וצביים וכלע היא צער, וכלומר, שהצדיקים בסדום יגנו גם על ערים אלו]. "למען חמשים הצדיקים אשר בקרבך" - בקרב העיר סדום. והמשך: "ויאמר ה' אם אמצא בסדום חמשים צדיקים בתוך העיר, ונשאתי ללך המקום בעבורם" (שם פסוק כ"ו). מה זה ללך המקום? צריך לומר "ונשאתי אליה [לסדום] בעבורם", אלא ללך המקום פולל כל שאר הערים שם. אבל לוט לא החזיר בתשובה ולא עשה שם כלום (רק נשאר מנכים אורחים בלבד). (גליון 185 הערה 26, וגליון 134 הערה 7).
- ב. דניאל בן לברט חבר את הפייט "דרור יקרא"**. הוא קורא לעצמו "נכדו של רב סעדיה גאון", אבל פנראה זה לא נכון, ואולי הוא תלמידו. אומרים שהוא נולד בשנת ארבעת אלפים תר"ף (זאת אומרת שהשנה תשפ"ב זה 1102 שנה להלדתו). והוא הראשון שבפראשונים שיסד את הכללים של יתדות ותנועות בפייטים, וכל חכמי ספרד הלכו בעקבותיו, ואחר כך גם חכמי אשכנז. אף ידע שהוא חבר את השיר הזה? כי הוא חתם שמו בכל בית: דרור יקרא, ונצרך, נעים שמכם, שבו נוחו. ובהמשך עוד ארבע-חמש פעמים ראשי תבות "דניאל". רש"י מזכיר אותו בכמה מקומות. (והוא הראשון שקבע מה שאנחנו אומרים בתורתך [ולא בתורתך], משיבד בישעיהו [בדומה], ומצאתי את זה בהספד הדעת מפש (וראה בעלון בית נאמן גליון 61 אות ח', וגליון 67 אות ט').) הוא כתב השגות על ספר של מנחם בן סרוק, ובאז תלמידיו של מנחם וענו עליו, ובא רבנו תם ועשה הכרעה ביניהם. (גליון 189 אות א').
- ג. ב"ר בחשון יום האזכרה של צדיק גדול מחכמי תימן הרב שלמה קרח** (נפטר בן שמונים ושלוש) והוא משבט יהודה, כי אני התפלאתי מאיפה באה משפחת קרח? ואמרו לי שהם מזרעו של "קרח" שמזכר בדברי הימים (ב' מג). והוא משבט יהודה. הביאו לי ספרים שלו, ספר אחד על סדר הטרות, וספר נוסף "ועמד כלם צדיקים". בספר הזה הוא כותב הרבה מחשבה ומוסר מתק, בזמנו הוא היה שולח לי מכתבים והיינו מתפתים ביחד. (גליון 134 אות א')

למען תספר

"תגלן פתגמין ותימרון חדושא"
מצוה לאלל תפוחים בליל שבת. רבי שמואל עידאן וצ"ל היה מספר על אביו רבי דוד עידאן שהיה אומר, מצוה לאלל תפוחים בליל שבת. וזה נמצא בכף החיים (סי' ר"ג סק"א). משום שבלילה אומרים: "האי סעודתא דחקל תפוחין קדישין", לכן טוב לאלל תפוחים בליל שבת. ואני מצאתי גם ש"תפוחין" ראשי תבות: "תגלן פתגמין ותימרון חדושא". (זה פייט של רבנו הארי"י שאומרים אותו ביום שבת שמתיחילי, "אסדר לסעודתא, בצקרא דשבתא, ואומין פה השתא, עתיקא קדישא"). (רבי דוד עידאן היה חסידא קדישא, היה למדו, היה מדיים, היה פסח, והיה מבין בעולם הזה הרבה מאד. כתב עליו דוקטור אחד בספר "אי הפלא", שרבי דוד עידאן היה אדם מתון, אבל פשהו שמע שרצים לפתח בג'רבה בית ספר אליאנס [שהוא אינו לפי רוח תורתנו הקדושה]. ועק: לא נמו שתשתמח התורה מפי בנינו).

ו"תגלן פתגמין ותימרון חדושא" זה מנהג טוב שיש בג'רבה ובעוד כמה עדות, שבלי שבת ובוים שבת אומרים לילדים שיגידו איזה חדוש על הפרשה, ואלו חדושי קצר, ואם התלמידים בעצמם המציאו את החדוש, אין לה טוב מזה, ואם הם לא המציאו ומצאו באיזה ספר או אומרים איזה ספור, זה גם טוב. העקר שהסעדה של השבת לא תהיה רק אכל. אכל זה העקר? אכל בלי רצות שמנים? בלי חשיבה? בלי רחוקות?!! סתם אוכלים?!! גם בעלי חיים אוכלים. מה ההבדל? תגיד שהם לא יודעים לבקר? אם היו יודעים לבקר היו מבקרים גם כן. אבל כשאתה אומר משהו על התורה אתה קשור לפרשת השבוע, ואתה טועם את פרשת השבוע.

חיבה

כמה שנים מרדו בכדרלעומר?

תשובה לחידה נמצאת בעלון הנוכחי. תשובות ניתן לענות בקו בית נאמן 079-9270505 שלוחה 21

(חובה לציין שם וכתובת בצורה ברורה.)
נא לשלוח התשובות עד יום ראשון בערב

פתרון לשאלה קודמת: לא ללא ר' משה ציר לומר מפק במה מדליקין "לא בופת" ולא "לא בופת" עם ר' יצחק בן אבן עסקנו במתילות, ומכאן בשמן הוזה: ברך י' כ' - יושלים מתיון החמונה: מורנו האנון הגדול רבי משה לוי וצ"ל ויב"ח האנון המתיר רבי חיים רבי שלמה. הוזה: אבישילום בטוב - אשוד

הלכה נאמנה

נקרא במנהג פרשת חיי שרה, והחלקה שיש ברב ככל הספרים אינה מדיקת כל פה. כי אנחנו קוראים ככה, הנהו עולה ומסים: "ויגענו בני חת את אברהם לאמר לו" (בראשית כ"ג ה'). מה אמרו לו? תחפה... אחר כך הלוי עולה "שבענו אדני" (פסוק כ'). ומסים: "ויגעו עפרון החתי את אברהם באזני בני חת לכל באי שער עירו לאמר" (פסוק י'). וגם כאן לא כתוב מה אמר. תחפה עד שיעלה השלישי... והוא מתחיל: "לא אדני שמעני" (פסוק י"א). זה לא בסדר. פנראה עשו את זה ככה, כי לא יכלו לעצור "ואקברה מתי מלפני" (פסוק ד'), או בפסוק "לא יכלה ממך מקבר מת" (פסוק ו'), או "לאחזת קבר" (פסוק ט') [כדי לא לסים בדבר לא טוב]. לכן עשו חכמה, כל פעם עוצרים "בלאמר לו" והמשך בא... אבל קראו לי תקון ספרים של רבי שמואל

מאיר ראחי, ושם עשה חלקה יפה מאד. אתה רואה שהענין מפקס טוב. מה החלקה? הראשון קורא עד "וישפחו לעם הארץ לבני חת" (פסוק ז'), ויש שם שבעה פסוקים. והשני קורא עוד חמשה פסוקים, עד: "וישפחו אברהם לפני עם הארץ" (פסוק י"ב). והשלישי קורא ארבעה פסוקים, עד "עבר לסחר" (פסוק ט"ו). והספן שלשה: ז'-ה'-ד'. הפון קורא שבעה פסוקים, ואחר כך הלוי חמשה פסוקים, וישאל ארבעה פסוקים. וככה אתה לא עומד ב"קבר מת", ולא ב"לאמר לו" ולא יודעים מה אומר לו, "המשך בא"... אבל ככה החלקה יפה מאד [א"ה (בעלון הגדול). וכן הוא בסידורי האשכנזים]. תפנתי את זה ב'חמש המדיק' שלי. (גליון 235 אות ט"ו).